

Johanna Jadstrand
010-473 58 49
Fredrik Malmberg
010-473 50 00

Till
Kulturdepartementet

Svar på remiss gällande betänkandet Sveriges museum om Förintelsen (SOU 2020:21)

Inledning

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar utredningens bedömningar och tillstyrker dess förslag. Betänkandet belyser vikten av att ge förutsättningar att minnas och lära av historiska skeenden för att stärka förmågan att analysera och problematisera företeelser i vår nutid. Varje generation måste vinnas för demokratin och försvaret av grundläggande mänskliga rättigheter. Ett museum om Förintelsen vore ett viktigt bidrag i detta arbete och skulle rätt utformat ge pedagogisk verksamhet i alla skolformer stöd i undervisningen om de grundläggande värden som det svenska samhället vilar på.

Barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning

Eftersom en del av museets verksamhet avser att belysa den historiska situationen för personer med funktionsnedsättning under Förintelsen är målgruppen barn, elever och vuxenstudierande med funktionsnedsättning av särskild vikt. I betänkandet lyfts denna grupp fram, men tyvärr avsätts inte i de förslag och bedömningar som gjorts medel för att synliggöra denna grupp. Det bör vara ett särskilt ansvar för staten att ur såväl barnrätts- men också funktionsrättsperspektiv lyfta fram dessa grupper mer tydligt, eftersom det på olika sätt varit svårare kommunikativt för många överlevande att förmedla sin historia. Specialpedagogiska skolmyndigheten vill särskilt lyfta fram de små barnen med funktionsnedsättning som var en utpekad målgrupp för Förintelsen.

Tillgänglighet

Specialpedagogiska skolmyndigheten anser att hela museet, och i synnerhet den pedagogiska verksamheten, redan i planeringen behöver utgå från universell utformning samt tillgodose olika aspekter av tillgänglighet. Det gäller såväl den fysiska som den pedagogiska och sociala miljön, för att kunna möta barns, elevers och vuxnas olika förutsättningar och behov. Det är därför viktigt att det i museets personal finns specialpedagogisk kompetens för att säkerställa att alla lika

möjligheter att ta del av museets verksamhet. Att i efterhand göra anpassningar ger alltid merkostnader.

Bedömning 5.2

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar utredningens bedömning med följande kommentar.

Det är viktigt att synliggöra gruppen barn som offer för nazismen och då specifikt barn med funktionsnedsättning.

Förslag 5.3

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslaget.

Förslag och bedömning 6.3.1

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslaget.

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar bedömningen med följande kommentar.

Det behöver redan i organisationskommittén den 1 januari 2021 finnas kompetens som tillför kunskap om universell utformning så att det genomsyrar hela myndighetens uppbyggnad och verksamhet. Specialpedagogiska skolmyndigheten ser positivt på att delar av Forum för levande historia förs över till museet. Där pågår redan idag en pedagogisk verksamhet gällande Förintelsen med ämnesövergripande lektioner kopplade till skolans styrdokument och upprättade lärarhandledningar. Där finns också framtaget pedagogiskt filmmaterial.

Bedömning 6.3.2

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar bedömningen med följande kommentar.

Organisationskommittén behöver även avsätta resurser och lyfta in samverkan med relevanta organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning samt forskare och lärosäten som bevakar dessa perspektiv.

Bedömning 6.4.1 och 6.4.2

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar bedömningarna med följande kommentar.

Specialpedagogiska skolmyndigheten ser en fördel med att museet inrättas som en ny fristående myndighet eftersom tillgänglighetsaspekter och universell utformning då kan beaktas från början. Om museet inrättas som en del i en befintlig museimyndighet eller genom ett förändrat uppdrag till Forum för levande historia bedömer Specialpedagogiska skolmyndigheten att det är av stor vikt att uppbyggnaden av verksamheten beaktar tillgänglighetsaspekter och universell utformning för att inte exkludera grupper.

Om museet inrättas som en del i en befintlig museimyndighet ser Specialpedagogiska skolmyndigheten positivt på att verksamheten vid Forum för levande historia överförs till museet eftersom det där redan idag pågår en kvalitativ pedagogisk verksamhet.

Bedömning 6.5

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar bedömningen med följande kommentar.

Det behöver redan i organisationskommittén den 1 januari 2021 finnas kompetens som tillför kunskap om universell utformning så att det genomsyrar hela myndighetens uppbyggnad och verksamhet. Anpassningar i efterhand ökar kostnaderna väsentligt samtidigt som lösningarna riskerar att bli sämre. Specialpedagogisk kunskap behövs fortlöpande i upplägget av den pedagogiska verksamheten och för att säkerställa att alla miljöer och utställningar är tillgängliga för att möta barns, elevers och vuxenstuderandes olika förutsättningar i lärandet.

Bedömning och förslag 6.6

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar bedömningen med följande kommentar.

Det är bra att utredningen nämner tillgänglighet, Specialpedagogiska skolmyndigheten vill dock särskilt påtala vikten av att organisationen kring utformningen av en nybyggnation är tänkt att utgå från universell utformning med olika tillgänglighetsaspekter. Specialpedagogiska skolmyndigheten ser även att organisationen, i de temporära lokalerna, tidigt i planeringsfasen behöver se över att alla aspekter av tillgänglighet tillgodoses. Detta gäller såväl den fysiska som den pedagogiska och sociala miljön, för att kunna möta barns, elevers och vuxnas olika förutsättningar och behov. Exempelvis olika sätt att lära, behov av hjälpmedel och synliggörandet av en trygg och tillgänglig social lärmiljö, såsom möjlighet till upplevelsebaserat lärande och samarbete. Universell utformning och tillgänglighet gäller hela museet men i synnerhet den pedagogiska verksamheten

som behöver kunna erbjuda en undervisningsverksamhet som kan möta alla barn, elever och vuxenstuderande oavsett funktionsnedsättning.

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslaget.

Bedömning 6.7

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar bedömningen med följande kommentar.

Specialpedagogiska skolmyndigheten bedömer att det är viktigt med den pedagogiska förankringen och forskningsanknytningen samt syftet att samverka verksamhetsnära för att alla grupper över hela landet ska få goda förutsättningar att ta del av verksamheten.

Förslag 7.2 och 7.3.1

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslagen.

Förslag 7.3.2 och 7.3.3

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslagen med följande kommentar.

Det bör även avsättas särskilda medel och ett uppdrag att inventera och dokumentera vittnesmål från personer med funktionsnedsättningar och deras anhöriga. Detta bör vara ett särskilt ansvar i en ny myndighet, eftersom denna grupp inte på likvärdigt sätt haft möjlighet att delge sina vittnesmål samt att det anses finnas ett stort mörkertal kring hur många såväl små barn som unga och vuxna med funktionsnedsättning som utnyttjades samt utrotades under denna tid. Även detta uppdrag bör ske i samverkan med lämpligt universitet samt relevanta organisationer och internationella institutioner. Detta utifrån såväl funktionsrätts- som barnrättsperspektivet.

Bedömning 7.4.2

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar bedömningen med följande kommentar.

Specialpedagogiska skolmyndigheten anser att det är bra att insamlingsarbete, dokumentation och utställningsproduktion görs i samverkan med forskare, men det behövs även annan viktig kompetens såsom kunskap kring hur tillgängliggörandet och den pedagogiska verksamheten ska utformas för att möta alla besökare oavsett ålder eller funktionsförmåga.

För att kunna tillgodose barn- och tillgänglighetsperspektivet bör en referensgrupp med barn och ungdomar med olika funktionsförmågor finnas med i planeringen av arbetet. Det finns flera erfarenheter med goda exempel på hur man kan främja goda lärmiljöer för att möta barns och elevers olikheter, när man utformar en pedagogisk verksamhet vid ett museum.

Förslag 7.4.3

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslaget.

Bedömning 7.4.5

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar bedömningen med följande kommentar.

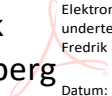
Specialpedagogiska skolmyndigheten vill lyfta fram att rådet bör ha representation med kompetens kring funktionsrätts-, barn- samt tillgänglighetsperspektivet.

Bedömning 7.5

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar bedömningen.

Sakkunniga har i detta ärende varit Maud Wildow, Maria Wetterdal, Emelie Cramér-Wolrath, Lena Hammar och Eva Klubb Degsell. Föredragande har varit Johanna Jadstrand.

För Specialpedagogiska skolmyndigheten

Fredrik
Malmberg
Elektroniskt
undertecknad av
Fredrik Malmberg
Datum: 2020.07.01
12:18:31 +02'00'

Fredrik Malmberg

Generaldirektör